

Svar på skriftligt spörsmål SSS 8/2025 rd

Svar på skriftligt spörsmål om reformen av integrationsutbildningen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 8/2025 rd undertecknat av riksdagsledamot Eeva-Johanna Eloranta /sd:

Hur ämnar regeringen i reformen av integrationstjänsterna säkerställa en pedagogiskt högklassig integrationsutbildning och

ämnar regeringen skära ner finansieringen av folkhögskolorna för att uppnå sina sparmål?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

I enlighet med regeringsprogrammet grundar sig integrationspolitiken på språkinläring och arbete samt det att personer som integreras kommer in i samhället och följer samhällets regler. Regeringen säkerställer möjligheterna till integration genom att öka invandrarnas eget ansvar för sin integration och göra systemet förpliktande. I enlighet med regeringsprogrammet genomförs en reform av integrationstjänsterna så att systemet effektiviseras och finansieringen koncentreras till en enda kanal samt en totalreform av de utbildningar som främjar integration och språkkunskaper. Ett sparmål på 15 miljoner euro har ställts upp för totalreformen av utbildningarna från och med 2027.

I reformen av integrationstjänsterna har man fastställt att integrationsutbildning kan ordnas av aktörer som väljs ut av kommunen. Detta följer den arbetskraftsservicereform som trädde i kraft i början av 2025, där kommunen kan besluta om hur arbetskraftstjänsterna, inklusive integrationsutbildning som ordnas i form av arbetskraftsutbildning, ska ordnas. I praktiken är alternativet egen produktion, upphandlingsförfarande eller in house-upphandling. I lagen om främjande av integration (681/2023) och lagen om ordnande av arbetskraftsservice (380/2023) har kommunerna getts helhetsansvaret för främjandet av integration och sysselsättning samt för samordningen av tjänsterna. Som en del av reformen av arbetskraftsservicen har också kommunernas ansvar för betalning av arbetslöshetsförmåner ökat betydligt från och med början av 2025. Den valda modellen stöder kommunerna i skötseln av dessa uppgifter och ansvar.

Före 2025 upphandlar närings-, trafik- och miljöcentralerna alltid integrationsutbildning genom konkurrensutsättning. De överlägset största aktörerna i fråga om antalet utbildningar och deltagare har varit privata tjänsteproducenter och aktiebolag som verkar i anslutning till yrkesläroanstalter. En stor del av dem som genomförde integrationsutbildningen var alltså redan före 2025 yrkesläroanstaltsaktörer. I fortsättningen kan ”profilen” för dem som genomför integrationsutbildningen ändras när kommunen har ett bredare utbud alternativ för att ordna utbildningen än vad närings-, trafik- och miljöcentralerna hade. I början av reformen av arbetskraftsservicen har

många sysselsättningsområden tagit över upphandlingsavtal om arbetskraftsutbildning som ingått av närings-, trafik- och miljöcentralerna, men i vissa områden har kommunerna beslutat att genomföra integrationsutbildning i form av arbetskraftsutbildning vid kommunens egen läroanstalt, såsom ett medborgarinstitut. Det är svårt att förutse i vilken grad sysselsättningsområdena i fortsättningen ordnar integrationsutbildning i form av arbetskraftsutbildning genom ett upphandlingsförfarande och hur mycket de utnyttjar kommunens egna läroanstalter.

Om kommunen väljer konkurrensutsättning är det bra att beakta att det i flera sysselsättningsområden kan vara fråga om upphandlingar som underskrider det nationella tröskelvärdet på 400 000 euro i upphandlingslagen (punkt 2 i bilaga E till upphandlingslagen). Om kommunen beslutar att ordna utbildning vid kommunens egna läroanstalter är kommunägda läroanstalter, såsom många yrkesläroanstalter, läroanstalter för fritt bildningsarbete och vuxengymnasier, möjliga genomförare av utbildningen.

Det finns inga forskningsrön som visar att integrationsutbildning som skaffats genom konkurrensutsättning skulle ha varit av dålig kvalitet. Enligt Statens revisionsverks revisionsberättelse för integrationsutbildningens genomslagskraft (2018) hade upphandlingarna av integrationsutbildningar genomförts planmässigt och kvaliteten hade betonats i konkurrensutsättningarna. På basis av revisionen hade den operativa uppföljningen av utbildningarna vid närings-, trafik- och miljöcentralerna och arbets- och näringsbyråerna genomförts på behörigt sätt. Enligt revisionen var det något mer sannolikt att uppnå bättre språkkunskaper i arbetskraftsutbildning än i frivillig utbildning.

I integrationsutbildning som genomförs i form av arbetskraftsutbildning ska Utbildningsstyrelsens grunder för läroplanen för integrationsutbildning iakttas. Om utbildningen genomförs genom konkurrensutsättning ligger det också i köparens, det vill säga kommunens, intresse att deltagarna erbjuds högklassig utbildning, efter vilken de går vidare till arbete eller fortbildning. I upphandlingar som närings-, trafik- och miljöcentralerna tidigare genomfört har man krävt att lärarna i integrationsutbildningen har behörighet som lärare i finska eller svenska och ofta också undervisningserfarenhet eller specialisering uttryckligen i s2/r2-undervisningen samt att genomförandet av behörigheterna har följts upp som en del av tillsynen över upphandlingskontrakten. Enligt förordningen om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet är däremot en person som har lämplig högskoleexamen och pedagogiska studier för lärare behörig som lärare i fritt bildningsarbete. Enligt förordningen krävs alltså inte utbildning uttryckligen för undervisning i finska/svenska. Inom arbetskraftsutbildningen beslutar arbetskraftsmyndigheten om antagningen av studerande, vilket ökar den kommunala arbetskraftsmyndighetens möjligheter att påverka integrationen och sysselsättningen av arbetslösa invandrare som bor i dess område.

För närvarande ordnas utbildning i läskunnighet inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde vid läroanstalter för fritt bildningsarbete och som en del av den grundläggande utbildningen för vuxna. Dessa utbildningar kan stödjas som frivilliga studier för integrationsklienter som är arbetssökande. Enligt lagen om ordnande av arbetskraftsservice kan utbildning i läs- och skrivkunnighet för närvarande inte ordnas som arbetskraftsutbildning där målet är att förbättra sysselsättningsfärdigheter och sysselsättningen. Enligt lagen om främjande av integration ska kommunen ordna ett integrationsprogram som bland annat ska innehålla utbildning och tjänster som främjar kunskaper i finska och svenska samt läs- och skrivkunnighet. Utbildning i

läs- och skrivkunnighet kan genomföras som integrationsutbildning enligt klientens behov. Kommunen ansvarar för att kommunen erbjuder integrationsutbildning som motsvarar invandrarklienternas behov. Kommunen beslutar på basis av behovet hos de invandrare som bor i kommunen om den ordnar grundläggande utbildning för vuxna och undervisning i läskunnighet och i vilken omfattning. Dessutom upprätthåller en del kommuner en läroanstalt för fritt bildningsarbete som får finansiering från undervisnings- och kulturministeriet och de kan besluta att rikta denna finansiering till undervisning i läskunnighet.

Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) publicerade 2022 en utvärdering av undervisning i läskunnighet för invandrare. Enligt utvärderingen är största delen av de studerande inom läskunnighetsundervisningen inom fritt bildningsarbete arbetslösa arbetssökande. I NCU:s utvärdering lyfts den nuvarande läskunnighetsundervisningens styrkor och utvecklingsobjekt fram, men de jämförs inte med situationen före 2018, då läskunnighetsundervisningen ordnades som arbetskraftsutbildning. Det finns ingen forskningsbaserad referensinformation om olika sätt att ordna tjänsterna (arbetskraftsutbildning och nuvarande utbildning inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde). Arbets- och näringsministeriet har dock utifrån statistiken i arbetsförvaltningens URA-datasystem bedömt att man snabbare övergick från läskunnighetsundervisningen som ordnas som arbetskraftsutbildning till fortbildning åren 2016 och 2017 än från utbildningar inom fritt bildningsarbete och grundläggande utbildning för vuxna åren 2018 och 2019. Enligt NCU:s utvärdering samt den respons som erhållits av arbets- och näringsförvaltningen (närings-, trafik- och miljöcentralerna, arbets- och näringsbyråerna och kommunförsöken med sysselsättning) är orsaken till detta finansieringsmodellen för undervisning i läskunnighet inom fritt bildningsarbete, ordnandet av utbildning utgående från finansieringen och inte kundbehovet, bristerna i utbudet av undervisning i läskunnighet på olika håll i Finland, den partiella överlappningen av undervisningen i läskunnighet som ordnas inom den grundläggande utbildningen för vuxna och det fria bildningsarbetet och oklarheter i arbetsfördelningen, den varierande kvaliteten av undervisning i läskunnighet samt att anordnarna av undervisning i läskunnighet inte har hänvisat de studerande vidare, även om de studerandes läskunnighet och språkkunskaper hade räckt till för att gå vidare.

Besparingarna på 15 miljoner euro enligt regeringsprogrammet från och med 2027 hänför sig till moment 29.10.31 (utbildning inom det fria bildningsarbetet) och 28.90.30 (statsandel för kommunal basservice). I tabellen över de ekonomiska besluten i regeringsprogrammet förekommer också moment 32.30.51 (offentlig arbetskrafts- och företagservice), som har strukits från och med början av 2025 och finansieringen av integrationsutbildningen har i huvudsak överförs till moment 28.90.30. Än så länge har inga beslut om hur besparingarna hänförs fattats. År 2023 var statsandelsfinansieringen för utbildning som godkänts i integrationsplanen för det fria bildningsarbetet sammanlagt cirka 11,8 miljoner euro, varav endast en del har riktats till undervisning i läs- och skrivkunnighet.

Helsingfors 14.2.2025

Inrikesminister Mari Rantanen